

«Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου»

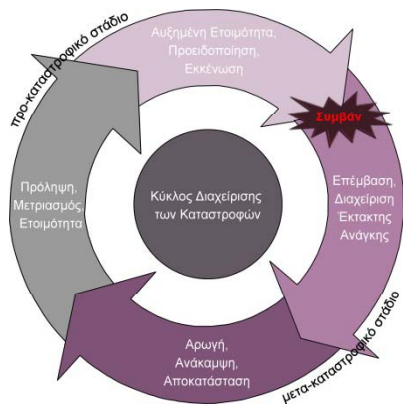
Κατερίνα Κουρούδη

Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός - Αρχιτέκτων Τοπίου MLA
Ειδ. Στέλεχος Διαχείρισης Φυσικών & Τεχνολογικών Καταστροφών
Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας ΠΚΜ

Στην εργασία με θέμα «Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου» δίνονται οι **εισαγωγικές έννοιες στη Διαχείριση Καταστροφών** (καταστροφή, διακινδύνευση, κίνδυνος, τρωτότητα, ικανότητα, κύκλος διαχείρισης καταστροφών). Παρουσιάζονται σύντομα οι διάφορες φάσεις του **κύκλου διαχείρισης καταστροφών** (προ-καταστροφική περίοδος, συν-καταστροφική και μετα-καταστροφική) και τα διάφορα στάδια σχεδιασμού και δράσεων που λαμβάνουν χώρα. Παρουσιάζονται αναλυτικά οι **δράσεις Πρόληψης, Μετριασμού και Ετοιμότητας** σε κυβερνητικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο της προ-καταστροφικής περιόδου, οι **δράσεις Διάσωσης & Θεραπείας** της περιόδου επέμβασης και διαχείρισης της έκτακτης ανάγκης και οι **δράσεις Άμεσης απόκρισης/Αρωγής, Ανάκαμψης και Αποκατάστασης** της μετα-καταστροφικής περιόδου, που αφορούν στην αντιμετώπιση του κινδύνου πλημμύρας.

Παρουσιάζεται ο **ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών**. Οι κοινωνίες σε όλες τις χώρες οργανώνουν ειδικά συστήματα Πολιτικής Προστασίας, όρος που περιγράφει τις δράσεις προστασίας της ζωής, της υγείας, της περιουσίας των πολιτών, του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές. Δίνεται μια σύντομη περιγραφή του σκοπού της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα και του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Ιδιαίτερη αναφορά στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», στο σκοπό και στο περιεχόμενό του.

Βάσει των ανωτέρω αρχών, παρουσιάζεται ο **σχεδιασμός και οι δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας**, σύμφωνα με τις φάσεις κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας του «Ξενοκράτη», συνήθους ετοιμότητας, αυξημένης ετοιμότητας, άμεσης κινητοποίησης – επέμβασης και Αποκατάστασης – Αρωγής.

Κατερίνα ΚΟΥΡΟΥΔΗ

Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός – Αρχιτέκτων Τοπίου
Ειδικευμένο Στέλεχος Διαχείρισης Φυσικών &
Τεχνολογικών Καταστροφών

ΑΥΤΟΤΕΛΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη
Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά
φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας
Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την
αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου**

19/5/2015 – ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΕΕ/ΤΚΜ

«ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ & ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

Η Διαχείριση Καταστροφών (Disaster Management)

περιλαμβάνει το σύνολο των **τακτικών και διαχειριστικών αποφάσεων και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων** για τα διάφορα στάδια μιας καταστροφής, με στόχο την **αποφυγή**, το **μετριασμό** ή τη **μεταφορά** των δυσμενών επιπτώσεων των διαφόρων κινδύνων, την άμεση **απόκριση** του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας μετά από μία καταστροφή, τη γρήγορη **ανάκαμψη** της πληγείσας κοινωνίας και την **επαναφορά** της στους αρχικούς ρυθμούς ανάπτυξης

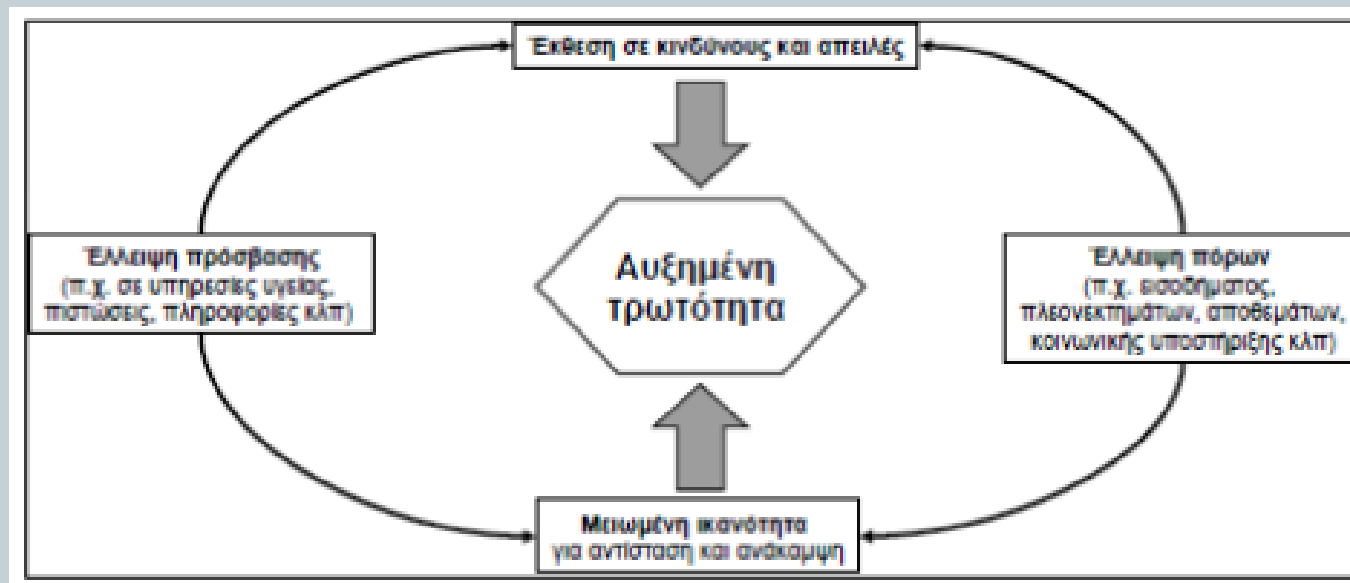
Ως **καταστροφή (Disaster)** ορίζεται μια σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας της κοινωνίας, που προκαλεί εκτεταμένες ανθρώπινες, υλικές και περιβαλλοντικές απώλειες, οι οποίες **ξεπερνούν την ικανότητα της πληγείσας κοινωνίας να τις αντιμετωπίσει βασιζόμενη μόνο στις δικές της δυνάμεις**. Είναι το αποτέλεσμα του συνδυασμού των **κινδύνων**, των συνθηκών **τρωτότητας** και της **ανεπάρκειας ικανότητας ή κατάλληλων μέτρων** για την μείωση των αρνητικών συνεπειών επικινδυνότητας

Διακινδύνευση = Κίνδυνος x $\frac{\text{Τρωτότητα}}{\text{Ικανότητα}}$

Risk = Hazard x $\frac{\text{Vulnerability}}{\text{Capacity}}$

Ως **τρωτότητα** ορίζονται οι συνθήκες που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες, που αυξάνουν την ευπάθεια μιας κοινωνίας στις επιπτώσεις των κινδύνων.

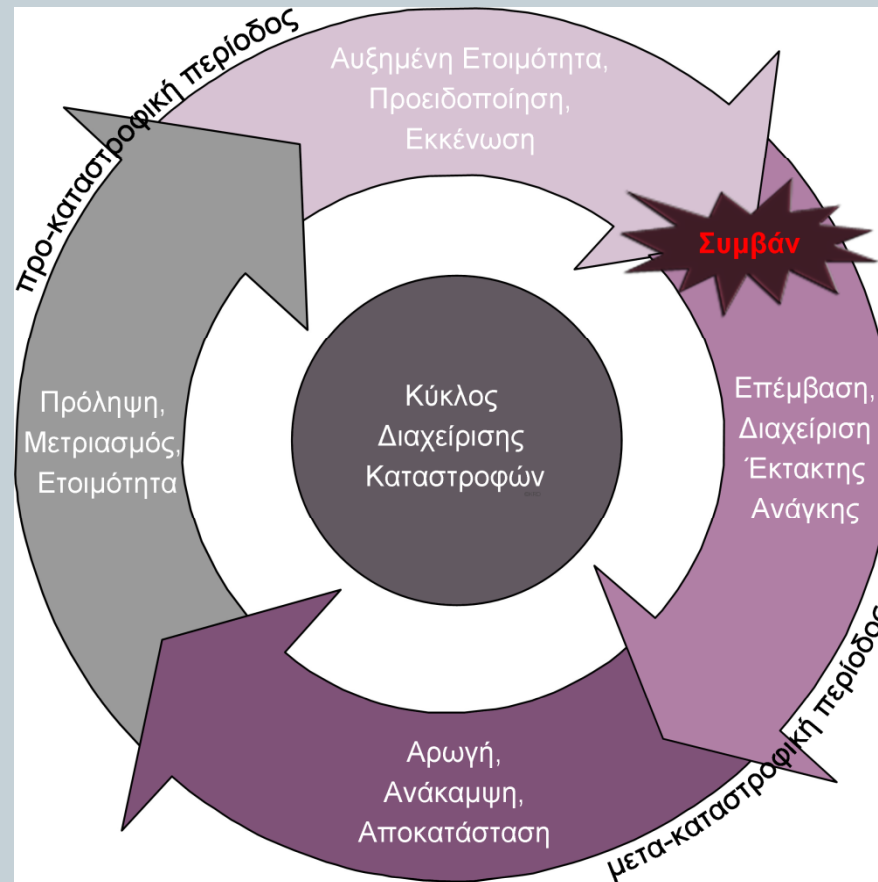

Η **Ικανότητα** αποτελεί ένα συνδυασμό όλων των δυνάμεων και των διαθέσιμων πόρων μιας κοινωνίας, που μπορεί να μειώσει τον βαθμό της διακινδύνευσης ή των επιπτώσεων μιας καταστροφής. Περιλαμβάνει τα φυσικά, θεσμικά ή οικονομικά μέσα, το ειδικευμένο προσωπικό, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά και την κοινωνική ενημερότητα.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

7

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας Π.Κ.Μ.

1^ο Στάδιο – Πρόληψη (Prevention):

- Ανάπτυξη θεσμικών πλαισίων για την εκτίμηση και την μείωση του πλημμυρικού κινδύνου
- Εξασφάλιση ότι το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο εφαρμόζεται
- Ενίσχυση ερευνητικών & ακαδημαϊκών ιδρυμάτων με στόχο την συνεισφορά τους στη διαχείριση του κινδύνου και στη διαχείριση των καταστροφών
- Διασπορά γενικής ενημέρωσης του κοινού για τον κίνδυνο πλημμυρών και τους τρόπους αυτοπροστασίας του

1^ο Στάδιο – Πρόληψη (Prevention):

- Διασπορά ουσιαστικής ενημέρωσης του κοινού για τον τοπικό κίνδυνο πλημμυρών
- Χαρτογράφηση λεκανών απορροής / Υδρολογικές & Υδραυλικές μελέτες / Απεικόνιση πλημμυρικών πεδίων / Εκτίμηση ζημιών για διάφορα σενάρια πλημμυρών / Επιλογή και κατασκευή νέων αντιπλημμυρικών έργων
- Τακτικός έλεγχος επάρκειας, τακτικός καθαρισμός και συντήρηση των αντιπλημμυρικών έργων

1^ο Στάδιο – Πρόληψη (Prevention):

- Κατασκευή φραγμάτων συγκράτησης φερτών υλών στις ορεινές κοίτες των χειμάρρων
- Κατασκευή έργων προστασίας των παρόχθιων ζωνών στα πεδινά
- Χαρτογράφηση των σημείων του οδικού δικτύου που υπό συνθήκες έντονων καιρικών συνθηκών παρουσιάζουν πλημμυρικά φαινόμενα, ιδιαίτερα τα σημεία που το δίκτυο διασταυρώνεται με χειμάρρους (ιρλανδικές διαβάσεις)

2^ο Στάδιο – Μετριασμός (Mitigation):

- Τροποποίηση του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου με βάση νέα δεδομένα που προκύπτουν μετά από καταστροφές, ή εξαιτίας τεχνολογικών εξελίξεων, αλλαγών στις διοικητικές δομές κλπ
- Κατασκευή έργων (φραγμάτων, γεφυρών, αντιπλημμυρικών έργων κλπ) με υψηλό βαθμό ασφάλειας

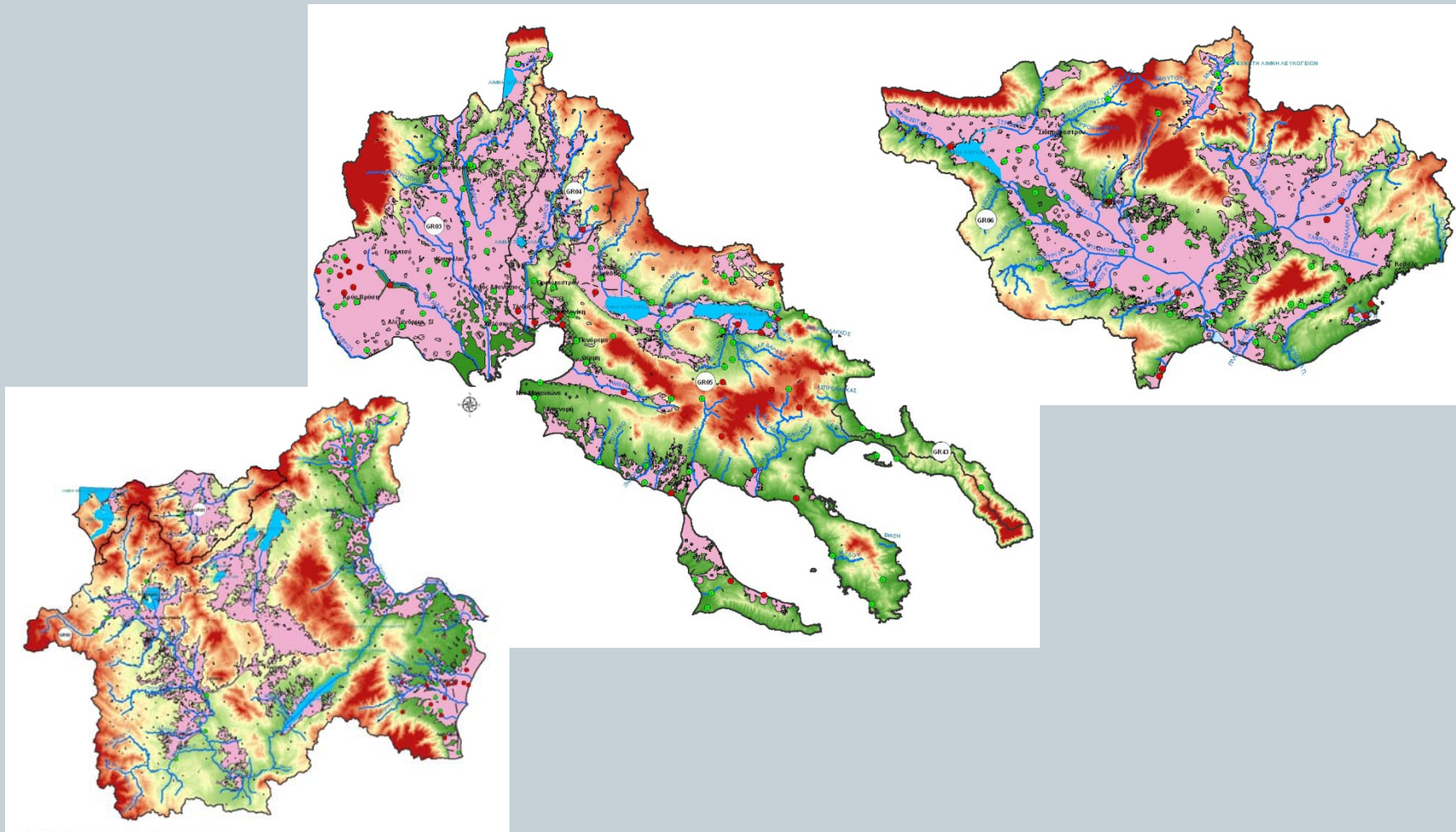
2^ο Στάδιο – Μετριασμός (Mitigation):

- Σχεδιασμός, ζωνοποίηση και εξορθολογισμός των χρήσεων γης, βάσει του πλημμυρικού κινδύνου που δύναται να απειλεί μια περιοχή
- Πολεοδόμηση εκτός ζωνών δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας
- Σχέδια διαχείρισης κινδύνου πλημμύρας

Προ-καταστροφικός Σχεδιασμός (pre-disaster planning) για την αντιμετώπιση κινδύνου πλημμύρας

13

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας Π.Κ.Μ.

3^ο Στάδιο – Ετοιμότητα (Preparedness):

- Σχέδια Ετοιμότητας & Μνημόνια Ενεργειών αντιμετώπισης του κινδύνου πλημμύρας των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών
- Εγκατάσταση Συστημάτων Έγκαιρης Προειδοποίησης (Early Warning Systems)
- Σχεδιασμός διαδικασιών εκκένωσης (evacuation)
- Διενέργεια ασκήσεων ετοιμότητας Πολιτικής Προστασίας
- Ενίσχυση του εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας

Στάδιο Διάσωσης & Θεραπείας:

- Συνεχής ροή πληροφοριών: Συλλογή πληροφοριών, Αξιολόγηση – αξιοποίηση δεδομένων, & Διασπορά πληροφοριών προς τους υπευθύνους να δράσουν
- Ενημέρωση του κοινού
- Εκτίμηση αναγκών
- Συντονισμός των εμπλεκόμενων υπηρεσιών & των εθελοντικών ομάδων

→ Επείγουσες επιχειρήσεις διάσωσης & θεραπείας

1^ο Στάδιο: Άμεση απόκριση / Αρωγή (response / relief)

- Επιχειρήσεις διάσωσης
- Άμεση οργανωμένη βοήθεια στους πληγέντες (διανομή τροφής, στέγης, ιατρικής φροντίδας, ψυχολογικής υποστήριξης κλπ)
- Συγκρότηση κλιμακίων για τον έλεγχο των υποδομών
- Άρση των κινδύνων

2^ο Στάδιο: Ανάκαμψη (recovery)

- Αποκατάσταση της καθημερινής λειτουργίας των υποδομών που υπέστησαν ελαφρές φθορές
- Συγκρότηση επιτροπών για την άμεση καταγραφή των ζημιών
- Προγραμματισμός έργων ανακατασκευής των υποδομών & των κτιρίων που υπέστησαν ζημιές

3^ο Στάδιο: Αποκατάσταση - Επανακατοίκηση (rehabilitation)

- Αποκατάσταση των έργων υποδομής και των κτιριακών δομών της περιοχής που υπέστησαν ζημιές από τα πλημμυρικά φαινόμενα
- Θωράκιση της κοινωνίας από τον πλημμυρικό κίνδυνο με αναπτυξιακά έργα αντιπλημμυρικής προστασίας

**δράσεις
πρόληψης**

**δράσεις
επέμβασης**

δράσεις αποκατάστασης & αρωγής

Σκοπός της Πολιτικής Προστασίας είναι η **προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών** από **φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές** που προκαλούν **καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης**, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου, και η **μέριμνα** για τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και τις υποδομές της χώρας, **με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών**

- **Ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας** σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- Το **σύνολο των κρατικών υπηρεσιών**, οι υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας
- Οι **εθελοντικές οργανώσεις** Πολιτικής Προστασίας, καθώς και οι **ειδικευμένοι εθελοντές** Πολιτικής Προστασίας

Ο σκοπός του Γενικού Σχεδίου **«Ξενοκράτης»** είναι η διαμόρφωση ενός συστήματος αποτελεσματικής αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων, αποτελεί δε τη **βάση σχεδίασης και ενεργειών του κρατικού μηχανισμού** – σε όλα τα επίπεδα διοίκησης – για τη διαχείριση εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν από την **εκδήλωση πάσης φύσεως κινδύνων**

σύστημα κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας

ρόλοι

έγκαιρη κινητοποίηση

εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς

σύστημα επικοινωνίας & ροής πληροφοριών

χάραξη στρατηγικών και τακτικών

εκπόνηση ειδικών σχεδίων

κατευθυντήριες γραμμές

επιχειρησιακές δυνάμεις

αξιολόγηση κινδύνων

εκτίμηση καταστάσεων

διαμόρφωση επιχειρησιακής φιλοσοφίας

εξοπλισμό των υπηρεσιών

ορθή οργάνωση

είδη των καταστροφών

επισήμανση ευπαθών χώρων

ορολογία Πολιτικής Προστασίας

κατευθύνσεις σχεδίασης

συντονισμό ανθρώπινου δυναμικού και μέσων

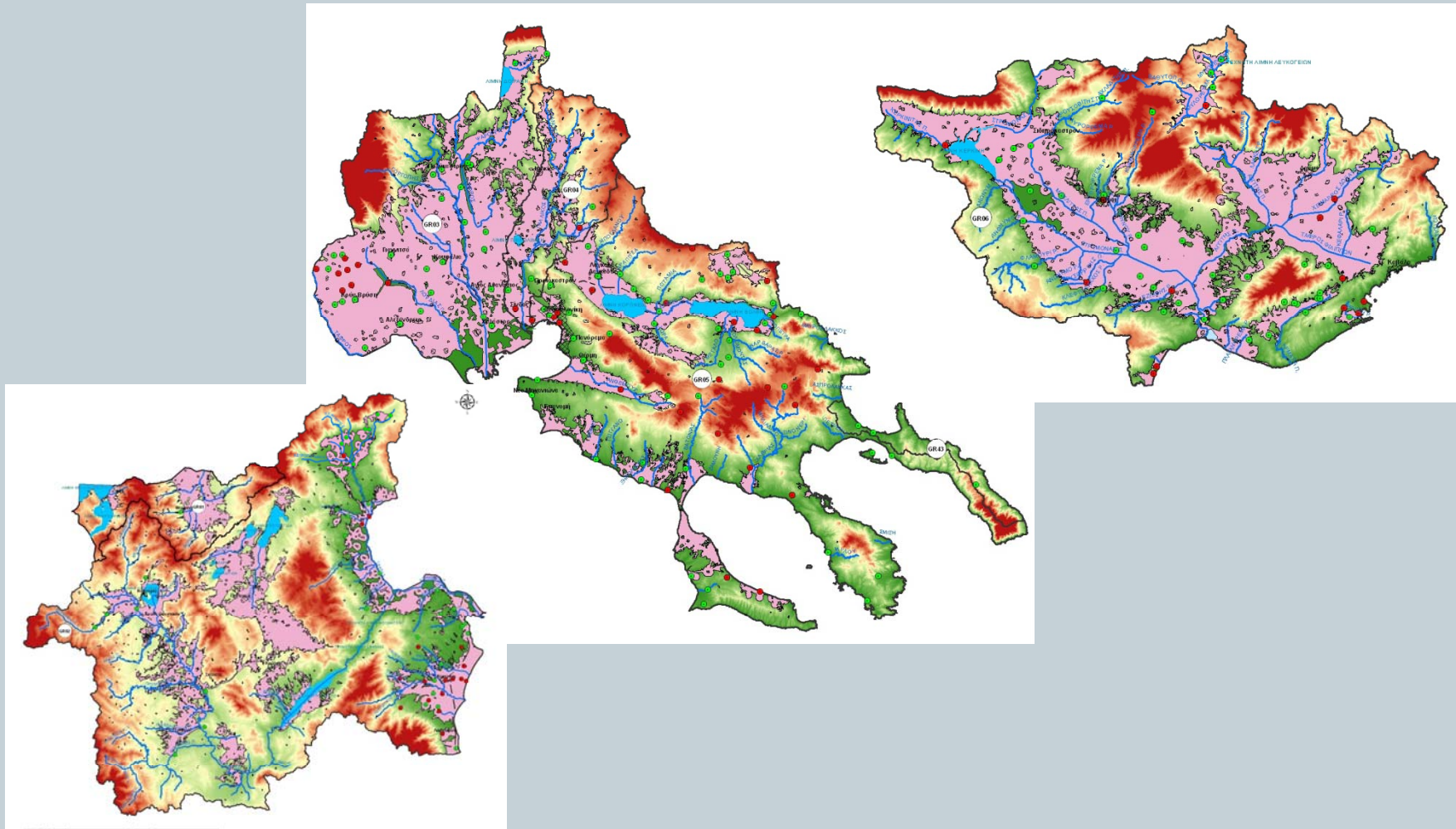
Φάση 1	Συνήθης Ετοιμότητα
Φάση 2	Αυξημένη Ετοιμότητα
Φάση 3	Άμεση Κινητοποίηση – Επέμβαση
Φάση 4	Αποκατάσταση – Αρωγή

Σύστημα Κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας

Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου

25

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας Π.Κ.Μ.

Τα τελευταία χρόνια, μέσα από μία σειρά εγκυκλίων της ΓΓΠΠ με θέμα «**Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων**», έχουν δρομολογηθεί μια σειρά από δράσεις των εμπλεκόμενων φορέων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του κινδύνου πλημμύρας.

Για την υλοποίηση των δράσεων αυτών στις Περιφέρειες, **οι Περιφερειάρχες & οι Αντιπεριφερειάρχες κινητοποιούν δια των Διευθύνσεων Πολιτικής Προστασίας, το επιχειρησιακά εμπλεκόμενο δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας των Περιφερειών.**

Φάση 1: Συνήθης ετοιμότητα (Δ/νση Πολιτικής Προστασίας)

- Καθημερινή λήψη του δελτίου καιρού και ενημέρωση των αρμόδιων Υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Π.Ε.
- Συνεχής παρακολούθηση των θεμάτων αντιπλημμυρικής προστασίας που έρχονται σε γνώση της Υπηρεσίας, **αυτοψίες σε περιοχές που παρουσιάζονται προβλήματα ή επανειλημμένα πλημμυρικά συμβάντα & παρεμβάσεις ή συντονισμό ενεργειών**, όπου απαιτηθεί, για την επίλυση προβλημάτων αντιπλημμυρικής προστασίας

Φάση 1: Συνήθης ετοιμότητα (Δ/νση Πολιτικής Προστασίας)

- Οδηγίες ή/και συστάσεις προς τις αρμόδιες Υπηρεσίες, και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της ΓΓΠΠ, για τακτικό έλεγχο, συντήρηση & καθαρισμό των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας
- Ενημέρωση του κοινού (μέσα από ημερίδες, επισκέψεις σε σχολεία, το διαδίκτυο, το έντυπο υλικό της ΓΓΠΠ κλπ) για τον πλημμυρικό κίνδυνο και τα μέτρα αυτοπροστασίας του
- Μέριμνα για την σύγκλιση του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Π.Ε. για την αντιμετώπιση του κινδύνου πλημμύρας

Φάση 1: Συνήθης ετοιμότητα (Δ/νσεων Τεχνικών Έργων)

- Τακτικός, σχολαστικός έλεγχος της κατάστασης στην οποία βρίσκονται τα αντιπλημμυρικά έργα (αναχώματα, τεχνικά έργα κλπ) της περιοχής ευθύνης τους
- Ιδιαίτερη μέριμνα για την επιτάχυνση των εργασιών και την ολοκλήρωση των αντιπλημμυρικών έργων σε περιοχές που βαρύνονται με ιστορικό πλημμυρών και κατά προτεραιότητα σε περιοχές που έχουν πρόσφατα πληγεί από δασικές πυρκαγιές

Φάση 2: Αυξημένη ετοιμότητα (Δ/νση Πολιτικής Προστασίας)

- 1. Ενημέρωση όλων των αρμόδιων Υπηρεσιών της Περιφέρειας και των Π.Ε. για θέση σε αυξημένη ετοιμότητα**
- 2. Παρακολούθηση του εξελισσόμενου φαινομένου**
- 3. Προειδοποίηση του κοινού για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων ασφαλείας που πρέπει να λάβουν**

Φάση 3: Άμεση Κινητοποίηση – Επέμβαση (Δ/νση Πολιτικής Προστασίας)

- **Συντονισμός** των υπηρεσιών της Περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων
- **Επί τόπου αυτοψίες** ειδικευμένων στελεχών Πολιτικής Προστασίας στο πλημμυρικό πεδίο
- Σύγκλιση **έκτακτου** Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) της πληγείσας Π.Ε.
- Αίτημα του Περιφερειάρχη στον Γ. Γ. Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση **απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας** στις πληγείσες περιοχές

Φάση 3: Άμεση Κινητοποίηση – Επέμβαση (Δ/νσεων Τεχνικών Έργων)

- **Επί τόπου αυτοψίες** κλιμακίων αποτελούμενων από προσωπικό ευθύνης των αρμόδιων Δ/νσεων Τεχνικών Έργων
- **Έλεγχος καλής λειτουργίας** των αντιπλημμυρικών έργων καθώς και λοιπών τεχνικών έργων και εγκαταστάσεων αρμοδιότητας συντήρησης της Περιφέρειας
- **Συγκρότηση κατάλληλων συνεργείων** για τη άμεση αποκατάσταση της λειτουργίας των υποδομών της Περιφέρειας που υπέστησαν ζημιές από τις πλημμύρες

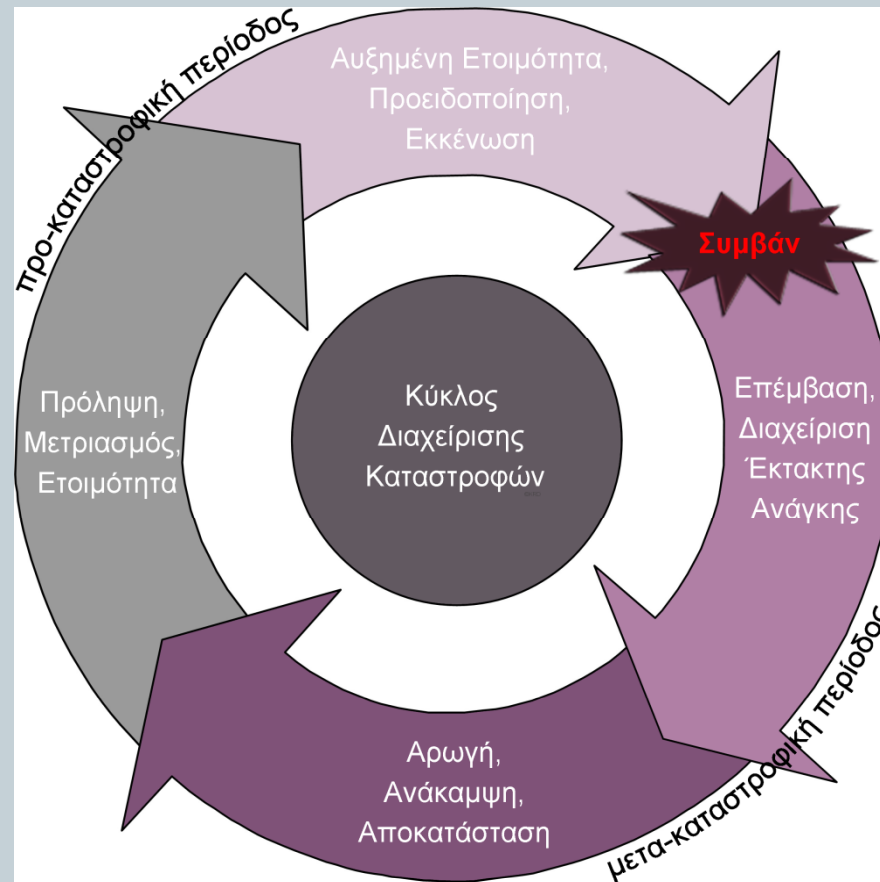
Φάση 4: Αποκατάσταση – Αρωγή

- Αποκατάσταση ζημιών κτιρίων
- Αποκατάσταση ζημιών & επιχορηγήσεις σε βιομηχανικές & βιοτεχνικές μονάδες, αγροτικές εκμεταλλεύσεις, άλλες επιχειρήσεις και φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- Αποκατάσταση των δικτύων και των υποδομών της Περιφέρειας που υπέστησαν ζημιές από τα πλημμυρικά φαινόμενα

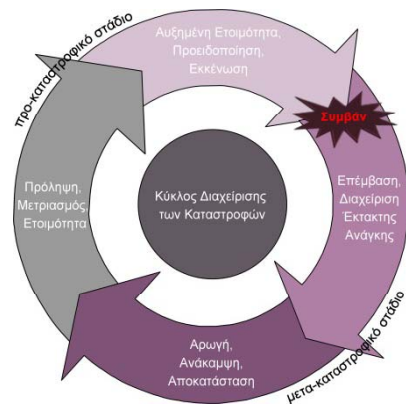
Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου

34

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας Π.Κ.Μ.

Ο ρόλος της Πολιτικής Προστασίας στη Διαχείριση Καταστροφών από πλημμυρικά φαινόμενα – Σχεδιασμός της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την πρόληψη & την αντιμετώπιση του πλημμυρικού κινδύνου

**FAILING TO
PLAN
IS
PLANNING
TOY FAIL**

**ΣΑΣ
ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ
ΣΑΣ**

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΕΕ/ΤΚΜ

«ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ & ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»